

Bilaga 1

Härnösands kommun

Innehåll

Bilaga 1 Härnösands kommun	2
Kommunens naturvårdsorganisation	2
Underlag	2
Datahantering.....	2
Översiktlig beskrivning av Härnösands kommun	3
Naturen	4
Friluftsliv.....	5

Bilaga 1 Härnösands kommun

Kommunens naturvårdsorganisation

På samhällsförvaltningen ansvarar i första hand kommunens ekolog för naturvårdsfrågorna, samt handlägger naturvårdsärenden, såsom exempelvis strandskyddsdispenser.

Även tjänstemän som arbetar med fysisk planering, plan- och bygglovsärenden, samt miljöfrågor, svarar för att naturvårdshänsyn vägs in i beredningen av myndighetsbeslut knutna till den fysiska planeringen. Ansvariga för kommunens jord- och skogsförvaltning är också i hög grad berörda av naturvårdsarbetet.

Samhällsnämnden, har som ansvarig nämnd drivit framtagandet av naturvårdsprogrammet och kommunekologen har ansvaret för genomförandet.

Underlag

Kunskapen om naturvärden i Härnösands kommun grundar sig på egna inventeringar och material från länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Skogssällskapet.

Länsstyrelsen har genomfört ett antal större inventeringsprojekt, tillgängliga via Internet.

Skogsstyrelsens Skogens Pärlor, visar sumpskogar, nyckelbiotoper, och naturvärdesobjekt i landet, presenterade i form av kartor och fakta och disponibel via Internet.

Datahantering

För att hantera alla uppgifter som samlats in från naturvårdande myndigheter och organisationer, allmänheten och från egna inventeringar, läggs materialet in i databasen till dataverktyget SOLEN. SOLEN är ett koncept för administration och distribution av digitala kartor och tabeller. Tillsammans med flygbilder över terrängen, kan dessa uppgifter ge en mer komplett bild av kommunens naturvärden, vilket exempelvis underlättar och förkortar handläggningstiden för naturvårdsärenden.

Eftersom kommunen är en 24-timmarsmyndighet, som ska stå till medborgarnas tjänst, finns även programvaran SOLENWebPortal, för presentation av kartmaterial för allmänheten, tillgänglig från kommunens hemsida.

Översiktlig beskrivning av Härnösands kommun

Härnösand kommun omfattar 1 065 km² och här bor drygt 25 000 personer. Flest arbetstillfällen finns inom vård och omsorg, offentlig förvaltning, utbildning och forskning. Kommunen har mycket goda kommunikationer, både vad gäller IT, flygförbindelser, hamnar, järnvägar och vägar.

Kommunens markanvändning år 2005 :

	km ²	%
Åkermark i kommunen :	49	5
Betesmark :	13	1
Skogsbruksmark i kommunen :	733	69
Skogsimpediment :	158	15
Tätortsareal :	15	1
Övrig areal :	96	9
Total landareal :	1 065	100

Skyddad natur 2006 : Härnösands kommun

Riket

	Km ²	%	km ²	%
Nationalpark	-	-	6 998	1
Naturresevat	4	0	40 437	8
Naturvårdsområden	-	-	1 994	0
Djur- och växtskydd	3	0	49 424	9
Total areal	7	0	531 731	18

Naturen

De viktigaste beståndsdelarna i Härnösands kommuns natur kan sammanfattas med orden : Kusten – dalgångarna – skogen. Kusten är fascinerande med sina snabba skiftningar mellan vildmark och sommarstugeområden. I kulturlandskapets dalgångar har människor bott och arbetat i årtusenden. Mellan uppodlade marker syns granskogen. I kommunens västra delar finns rena vildmarksområden med björn och lodjur.

Norra delen av kuststräckan i Härnösands kommun liknar i stort Höga kusten, men de topografiska skillnaderna minskar och de klippigare kustavsnitten avlöses här och där med flackare partier, med sand- och finsedimentstränder.

För 2 miljarder år sedan bildades en bergskedja i mellersta Norrland. Det var sand och lera från urhavens botten, som förstenades, trycktes ihop och höjde sig över vattenytan. Sedan nöttes bergskedjan ner av is, vatten, sol och vind, för att så småningom försvinna. Kvar finns en bergart vi kallar gråvacka, som är en gråvit-rosa, fin- till medelkornig, sur bergart, som uppkom genom sedimenteringen av sand och lera i havet. Gråvacka är dominerande bergart längs kuststräckan i Härnösands kommun och finns exempelvis vid Härnöklubb. Vulkaner och jordbävningar var på den tiden vanliga i trakten av Härnösand. Granit och diabas trängde upp i gråvackan och stelnade. Dessa bergarter är yngre - diabasen är "bara" ca. 1 miljard år gammal.

Hernögranit förekommer på några ställen norr om Härnösand och på västra Hemsön, där också små inslag av amfibolit förekommer. Pegmatit, mycket grovkorniga formationer av kvarts, fältspat och glimmer, uppträder ofta i anslutning till Härnögraniten. I Häggdånger tillkommer större mängder diabas. Även i nordvästra Stigsjö socken och en del av Viksjö socken förekommer diabas. Mjällåldalgången följer bitvis gränsen mellan diabas (i öster) och gråvacka (i väster).

Områdets topografi och den kraftiga landhöjningen har skapat unika förutsättningar för kulturlandskapet, vilket gör att det blir intressant på flera sätt.

Människornas lämningar är välbevarade och fornlämningar från olika tider befinner sig på olika höjder över havet, dvs. de ligger inte ovanpå varandra i olika lager, utan bredvid varandra. Den branta topografin gör att högsta kustlinjen enbart befinner sig några kilometer från dagens kustlinje. Det vill säga fornminnen från olika tidsepoker ligger inom ett begränsat område. Här har olika kulturer mötts – fångstkultur, jordbrukskultur, maritim och samisk kultur – och levt parallellt.

Området består av omväxlande höga, branta berg och djupa raviner och dalgångar. Längs ner i sänkorna samlades de finaste sedimenten – till en början under havsytan, men senare upp på land på grund av landhöjningen. Högre upp i slutningarna samlades grövre material. Resultatet av detta blev den zonuppdelning som är karakteristisk för Höga Kusten. De större öppna dalgångarna är uppodlade.

Jordbruken har varit av det mindre slaget, av arten familjejordbruk som levt kvar in i våra dagar. Landskapet har därför behållit sin ålderdomliga karaktär.

Jordbrukslandskapet har maritim anknytning. Jakt och fiske har alltid utgjort komplement till försörjningen. Vinterfoder hämtades från strandängar och längs strandlinjen.

Friluftsliv

I begreppet friluftsliv innefattas alla aktiviteter som utförs i naturen. Med friluftsliv avses i detta sammanhang allmänhetens möjlighet till vistelse i skog och mark för motion, rekreation, natur- och skönhetsupplevelser, cykling, bad, båtsport, fiske, bär- och svamplockning, skidåkning och långfärdsskridskoåkning m.m.

Friluftsliv kan bredda allmänhetens kunskap om naturen och öka förståelsen för miljövård. Men det kan också orsaka störningar i känsliga områden, ex. häckplatser, eller slitagekänslig flora. Sverige är unikt såtillvida att förutom den skiftande naturen, finns dessutom den unika allemansrätten, som gör det möjligt för oss att vistas även på annans mark, så länge vi inte stör eller förstör. Allemansrätten är en gammal sedvanerätt, numera omnämnd i Miljöbalken.

Grönområden nära tätorter har stort värde för friluftslivet, eftersom de flesta kommuninnevånare förlägger sin utomhusrekreation i grönområden inom eller nära tätorterna. I regel har kommunen huvudansvaret för bevarande och skötsel av sådana områden. Det "stadsnära" friluftslivet i närströvområden, parker och gröna stråk m.m. är en viktig faktor i planeringen för stadens fortsatta utbyggnad.

Ett områdes värde för friluftslivet betingas av de naturgivna förutsättningarna, dvs. de flesta platser som är av intresse utifrån biologisk mångfald, är även av intresse för friluftslivet. Områden med värden för friluftslivet är markerade leder, ordnade rast- och lägerplatser, samt exempelvis fågeltorn. Även stillhet och avskildhet bör räknas in som betydelsefullt vid värdebedömningen. Platser med bara naturens ljud blir allt mer sällsynta i städernas närhet.

I Sverige finns stora möjligheter att utveckla den så kallade naturturismen, den del av turistnäringen som har sitt värde i och tar sin utgångspunkt i natur- och kulturlandskapet. Gränsen mellan olika slags friluftsliv och naturbaserad turism är svår att dra.

Skolans och barnomsorgens behov bör uppmärksammas, dvs. även områden av lokalt naturvärde redovisas (se Bilaga 2 Värdefulla naturområden, avsnitt 4.8).